

Decembris, presbyteros xiv, diaconos duos, episcopos per diversa loca quadraginta sex [B., 55 43]. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die vi Kalendas Julias, et cessavit

episcopatus menses quatuor, dies quindecim [B., sex].

A tempore ordinationis sancti Gregorii papæ usque huc, sunt anni nonaginta quinque, menses quinque, dies quatuordecim.

VARIANTES LECTIONES.

Rom. navigata fuerant secum abstolentes. A. Lin. 35. Pontem Meruli. Lin. 43. Qualis nulla ætas hominum, ut etiam h. et peculia de fulgore i. Lin. 48. In tantum ut ex ipsa pluvia denuo l. r. e. a. m. d. pro quo cepit etiam homines mirarentur.

Penia, ex Cod. Cavensi.—Lin. 23. In pop. fec. Lin. 25.

Fec. vel es de ibidem a c. r. navigatum f. s. abstolentes. Lin. 36. Monasterium s. Iler sito. Lin. 45. Peculia. Lin. 47. Propit. ut potuissent. Lin. 48. In tantum ut ex ipsis pluviis. Lin. 51. Deveniunt pro quo capitulo etiam hom. mirarentur.

EPISTOLA ADEODATI PAPÆ

AD UNIVERSOS GALLIÆ EPISCOPOS,

Qua immunitatem ab episcopali potestate concedit monasterio sancti Martini Turonensis, exceptis ordinatione sacerdotum et confectione chrismatis * (Ann. 674).

(Ex Brequigny, Diplomata, Chartæ, Leges.)

Dilectissimis fratribus universis episcopis in Gallia partibus commorantibus, Adeodatus. Æquitatis nos admonet norma, quam apprime custodire præcipimur, ut canonica sanctorum patrum consulta, præsertim a beatissimis apostolicæ sedis præsulibus, prædecessoribus scilicet nostris, qui auctoritatem, successione ac vice sacratissimi apostolorum principis Petri, per diligentem solertiam nacti sunt, quemadmodum statuta reperimus, intemerata atque inlibata custodia conservemus; sed et quæque fratribus nostris ecclesiarum episcopis, pedissequa duntaxat imitatione consultum ac salubriter fuerit ordinatum, ut pote functi apostolicæ principia, licet in pares ministerio, firmam simili ratione decernimus. Quia ex re dom Ægiricus, religiosus presbyter et abbas monasterii sancti Martini, in quo et venerabile corpus ejus est situm, visendæ ex desiderio veniens apostolicas confessiones et atria, nostris se representaret obutibus, commendationemque fratris nostri Crotberti, Turonicæ Ecclesiæ præsulis, obtulisset, supplici voce præcatus est ut privilegium apostolica auctoritate subnixum, ob munitionem vene-

rabilis monasterii, quod beatæ recordationis confessor Christi Martinus et præsul Turonensis Ecclesiæ in Gallicanis partibus ad conversorum salutem sui sacratissimi corporis consecratione decoravit, cui nunc præse se perhibens scriptis ostenderat, ei concedere deberemus; parumper autem ambigimus, idcirco quod mos atque traditio sanctæ nostræ Ecclesiæ plus non suppetat a regimine episcopalis providentiæ religiosa loca secernere: verum ubi et prædicti fratris nostri Crotberti, Turonensis Ecclesiæ præsulis, monachicam libertatem, hoc est, liberam dispensandi licentiam, scripto concessam, religiositate ejus exemplaria proferente comperimus, in cuius volumine et aliorum per Gallicanam videlicet provinciam constitutorum antistitem ad id consensus præbentium, subscriptiones subter annexas inspeximus, nullatenus jam exortem rationis, ac canonicæ regulæ tantorum episcoporum consonam sententiam fore perpendimus. Propterea et nos erga quod idem fratres nostri reverentissimi præsules conferre providerunt, simili censura ex auctoritate profecto apostolorum principis, cui claves ligandi

* Sæpissime typis mandata, cujus præcipuas tantum Editiones memorabimus. Vulgaverunt Papius Massonius, de Roman. Pontif., fol. 418, v°, ex tabulario sancti Martini Turonensis; auctores Gallia Christianæ, prior Edit., t. I, pag. 741, ex regesto pancartæ nigræ sancti Martini, Launoius, in Disquisitione de juribus hujus ecclesiæ, pag. 3 et 5, cum variis lectionibus; Cointius, in Annalibus, t. III, pag. 708; Mansi, Collectio conciliorum maxima, t. XI, col. 105. Exstat etiam in collectionibus conciliorum Sirmondi, t. I, pag. 507; Labbei, t. VI, pag. 523; Harduini, t. III, col. 1007, etc. Recutimus ad fidem apographi in iudicio prolati anno 1708, et editi ad calcem defensionis jurium ecclesiæ sancti Martini, inter prob. pag. 1, ab archiepiscopo Turonensi impuguatorum. Dicitur exscripta ex Exemplari quod sæculo quidem ix exaratum fuit, sed quo non exstabat antiquius; autographum enim jam perierat. Contraversa de immunitate monasterii sancti Martini ab episcopali jurisdictione sæpe et diu agitata fuerat. Adeodati epistolam qua potissimum nitiur, oppugnauerat Launoius in Assertionem inquisitionis sup-

do privilegio sancti Medardi Suessionensis, part. III, cap. 20; Monsnerius vero, in libro de Juribus ecclesiæ sancti Martini propugnatis, cap. 1, epistolam Adeodati tueri conatus est. Illam Launoius iterum oppugnavit, in Examine privilegiorum sancti Martini, pag. 7 et seq. Hujus objecta nixus est refellere ecclesiæ sancti Martini in iudicio defensore, anno 1709. Launoii objectiones Cointius, Ann. t. III, pag. 709 et seq. longo ordine recenset, et cum Monsnerii responsionibus confert, ac, re omni diligenter perpensa, arbitratur nihil in epistola Adeodati occurrere quod formulæ privilegii a Marculfo exhibitæ, lib. I, form. 1, refragari videatur; ita ut illa nec supposititia videatur, nec subreptitia. Illis immorari diutius non sinunt notis nostris præscripti lines. Fas sit tantummodo dixisse bullam de qua agitur solemnem iudicio curiæ Parisiensis, diei 13 Aprilis anni 1709, pro legitima fuisse habitam. Characteres chronologici nulli. Cum autem sedem pontificalem occupaverit Adeodatus ab anno 672 ad annum 675, epistolam ab ipso emissam fuisse conjicere licet, cum Cointio, anno 671.

atque solvendi conditor ac redemptor omnium tribuit, identidem firmare concessimus, ut apostolica fulti autoritate, per privilegii seriem, nullas gravellines a quolibet episcoporum, sub prætextu discussionis, religiosus abbas vel monachi ibidem degeutes sustineant; neque rursus hospitandi sibi apud eos licentiam vendicantes, dispendia his atque insolentias angariarum imponant; neque per occasionem regularis disciplinæ rimandæ atque servandæ, quaslibet eis importent injurias; sed liberam licentiam habere statuimus, salva profecto monachicarum regularum custodia religiosum abbatem, quicumque pro tempore præerit præfato venerabili monasterio, id procurante, ut erga quod priscae traditionis ejus articulus continet, et ipse conservare nitatur, et qui sub ejus reguntur dispensatione, solerter custodire commoneat, districteque compellat. Reverentissimus vero episcopus, in cujus parochiam memoratum venerabile monasterium vel res ejus ac possessiones constiterint, faciendæ tantum ordinationis ac promotionis sacerdotum atque levitarum, vel conficiendi chrismatis sit tantum concessa licen-

tia; dispositionem autem venerabilis loci gerere, ac conversationem monachicam exquirere, religioso abbati ejusque præposito, vel quiqui probatissimi la eodem monasterio fuerint, quod etiam præfati præsules consona sententia definierunt, decernimus. Quisquis igitur quolibet tempore, quod nullatenus credimus, hujus decretum privilegii, quod autoritate apostolica subnixi, consentiendo firmavimus, in totum vel in partem temerare temptaverit, susque præsumptionis audaciam digna emendatione minus correxerit, in perpetuum percellendum, vel anathematisandum se noverit, non solum tantorum sententia sacerdotum, sed etiam æquissimo apostolicæ condemnationis aculeo, quoniam violare pertinaciter nisus est quod salubriter conservare debuerat. Et ita quoque hujus privilegii sanctio firma ac rata indimute persistat atque permaneat; erga quod et præcellentissimi totius Galliæ reges, ut scripto comperimus, ad reprimendas laicorum infestationes edicto præmunire idem venerabile monasterium regali pietate dignati sunt.

Bene valete dilectissimi fratres.

^a PRIVILEGIUM AB ADEODATO PAPA

CANTUARIENSIBUS MONACHIS COENOBII SANCTORUM PETRI ET PAULI CONCESSUM (AN. 673).

(Ex Wilkins, Concillorum Collectio.)

Adeodatus episcopus, servus servorum Dei, Adriano abbati monasterii sancti Petri apostoli.

Evangelicis atque apostolicis sanctionibus lucetarius edocemur, nec servorum solertiam in administratione talentorum, nec dominicæ vineæ operarios pondere diei et æstus affectos a remuneratione boni operis esse fraudatos. Scriptum namque est: Voca, ait, operarios et redde illis mercedem; et: Dignus est operarius proprio laboris commodo perpotiri. Quapropter oportet etiam nos, licet immeritos, pastorem tamen curam administrantes, eis qui lucrando Deo animas solerter invigilant, providentiam aliquam ad temporalem eorum sustentationem utcumque peragere, ne eorum sagacitas erga lucrandarum animarum quæstum necessitate scilicet temporali præpedita, ad opus implendum segniss efficiatur. Quam ob causam annuentes tuæ petitioni, quemadmodum nos fusa parte poposcit, a præsentem concedimus tibi Adriano, ut pote abbati ab hac apostolica sede ordinato atque destinato, una cum tua propria congregatione, quæ nunc vel futura est, monasterium videlicet sancti Petri constitutum extra civitatem cognomento Doroverno, cum omnibus seditibus ad eum pertinentibus, vel quicquid ei jure verbi competere videtur. Et si qua exinde ab ali-

quo injuste ablata sunt, restitui absque recrastinatione censemus, quatenus dum nihil eorum quæ ad sustentationem corpoream sunt profutura, defuerit, licenter ad lucrandas (ut dictum est) Deo animas pervigil possit esse sollicitudo. Cujus ad cumulum firmitatis prævidimus præfatum monasterium apostolicis prærogativis nunc et in perpetuum præmunire, insolentiasque tam sacerdotum quam laicorum pariter ab eo inhibere, præcipientes ex auctoritate videlicet apostolicæ sedis, cui superna largiente gratia præesse dignoscimur, omnes omnino tam Ecclesiæ præsules, quamque sublimium secularium dignitates, vel inferioris ordinis administrationem gerentes, se a præfati monasterii inquietudinibus atque gravaminibus suspendi, nec per quamlibet occasionem tibi tuæque congregationi in eo degenit, vel qui pro tempore suo successerit in loco, quoque modo dispendia vel inquietudinum molestias irrogare. Sed et hoc nihilominus sancientes, ut post tui obitum futurus abbas, non alius, vel aliunde ad eorum regimen animarum, nisi quem ipsa sibi prorsus Deo servientium congregatio de proprio videlicet monasterio communi assensu regulariter prælegerit, subrogetur. Si quis interea (quod non credimus) temerario ausu contra hæc sanctæ et apostolicæ sedis

^a De hoc privilegio ita Sprotus in Chronico suo, « Adriano postquam regimen monasterii apostolorum Petri et Pauli est adeptus, impetravit privilegium ab Adeodato papa super libertate hujus monasterii et super electione abbatis. Hoc privilegium non habemus sub plumbo, sed transcriptum in textu

Adriani, et in pluribus aliis locis. » Ubi obiter notandum textum Adriani non fuisse Martyrologicum librum quem Adrianus abbas monasterio illi reliquerat (nisi putavit Clemens Keynerus Apostolat. Benedict. pag. 52), sed Codicem in quo antiqua cœnobii illius privilegia descripta cernebantur. Hæc Usserius.